

Developing a Framework for Improving Administrative Integrity in Public-Private Partnerships (Comparative Study)

Javad Madani^{1*}

Assistant Professor, Faculty of Social Sciences, University of Mohaghegh Ardabili,
Ardabil, Iran.

DOI: 10.22098/CPA.2023.13479.1012

Abstract

Corruption is a phenomenon that has existed for a long time in various forms. One of the cases where the possibility of corruption is high is the joint projects of the private and public sectors. Therefore, states try to take measures to deal with it by using different and effective approaches and mechanisms. The main goal of the research is to developing a framework for improving administrative integrity in public-private Partnerships, which has investigated the issue by turning to the comparative approach. The current research is qualitative in terms of its basic purpose and in terms of the nature of the data, and the research method used in that qualitative method is "thick description". Using the 9 steps, the researcher has attempted to calculate the key approaches and identify the main factors and components, according to the findings of the research, 11 main components in relation to the framework for improving administrative integrity in public-private Partnerships were identified. The results of the current research show that the formation of a specialized coalition, the use of information technology and management information systems, creating conditions for monitoring and public Partnerships; And finally, the formation of a specialized steering committee can be effective in the fight against administrative corruption in joint projects of the private and public sectors.

Keywords: Administrative Integrity, Public-Private Partnership, Comparative Study, Thick Description.

¹. Corresponding Author: J.madani@uma.ac.ir - <https://orcid.org/0000-0001-7204-5572>

How to Cite: Madani, J (2023). Developing a Framework for Improving Administrative Integrity in Public-Private Partnerships (Comparative Study). *Comparative Public Administration Quarterly*, 1(2), PP 1-37. doi: 10.22098/CPA.2023.13479.1012

Extended Abstract

Introduction

Throughout history, when the government hands over some government activities to the private sector; Competition in the market becomes an issue. However, critics often point out that historical methods of privatization are quite different from modern methods. Corruption has many reasons, but the most significant of them is in the joint projects of the public and private sectors. Especially in developing countries such as Iran, where governments have extensive responsibilities. The research conducted in this regard shows that the occurrence of corruption in joint projects of the public and private sector leads to a decrease in economic growth and its growth in developing countries is much more impressive than in developed countries. Accurate identification of the root of this problem can prevent its spread in the private sector so that it can take steps towards economic and social development with maximum efficiency and effectiveness. Also, due to the fact that very little research has been done in this field in the country, in this research, it has been tried to examine the experiences of administrative corruption in the private and public sector of some countries to better understand the importance of the issue and create a favorable framework.

Materials and Methods

The current research is qualitative in terms of its basic purpose and based on the nature of the data, and the research method used in that qualitative method is "thick description". In the thick description, the researcher describes multiple layers and multiple dimensions of the text, phenomenon, event or reality with precision, elegance and patience. From this point of view, every description is a kind of explanation, because if a topic is described thickly, it will definitely be mutual and the effects will also be mentioned. First of all, the researcher has used the comparative method to examine the views and approaches of fighting corruption in the joint projects of the private and public sectors, and after going through the 9 steps, he analyzed the key approaches and identified the factors and components. The main initiative has been taken. In the meantime, three experts in the field of public administration - the anti corruption - have also helped the researcher in developing the framework.

Discussion and Results

According to the findings of the research, 11 main components were identified in relation to the optimal framework for fighting administrative corruption in

the joint projects of the private and public sectors. These 11 components are: Public sector experts, Private sector experts, steering committee, Compilation of joint projects in the legal framework and under the supervision of specialists and experts, contract management, Assignment of the project Examining all affairs and activities of joint projects by specialized, coalition, Information Systems Management, Information Technology, expert coalition (anti-corruption network), Control center, Monitoring and public participation, Increasing the transparency of administrative health and achieving sustainable social capital.

Conclusions

The results of the current research show that the formation of a expert coalition, the use of information technology and management information systems, creating conditions for monitoring and public participation; and finally, the formation of a specialized steering committee can be effective in the fight against administrative corruption in joint projects of the private and public sectors. This category is actively used to promote integration, especially in public procurement and public financial management, as it can enhance transparency, facilitate access to public tenders, and simplify administrative procedures. Therefore, there is a need for trustee organizations in our country to pay special attention to such components.

Keywords: Corruption, Public-Private Partnership, Comparative Study, Thick Description.

تدوین چهارچوب ارتقای سلامت اداری در پروژه های مشترک بخش خصوصی و دولتی (مطالعه تطبیقی)

جواد معدنی^۱*

استادیار گروه مدیریت دولتی و گردشگری، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۱

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۶/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۷/۱۱

نوع مقاله: پژوهشی

صص: ۱-۳۷

چکیده

فساد پدیده‌ای است که از دیرباز تاکنون به شکل‌هایی مختلفی وجود داشته است. یکی از مواردی که امکان بروز فساد اداری در آن زیاد است، پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی است. از همین رو دولت‌ها سعی می‌کنند تا با استفاده از رویکردها و مکانیزم‌های مختلف و مؤثر، برای مقابله با آن اقداماتی را اتخاذ نمایند. هدف اصلی تحقیق تدوین چهارچوب ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی که با عطف به رویکرد تطبیقی، به بررسی موضوع پرداخته است. تحقیق حاضر از نظر هدف بنیادی و از لحاظ مبنای ماهیت داده‌ها، کیفی بوده و روش تحقیق بکار رفته در آن روش کیفی "توصیف ضخیم^۲ یا پرمایه" است. محقق با استفاده از گام‌های ۹ گانه روش توصیف ضخیم، به احصای رویکردهای کلیدی و شناسایی عوامل و مؤلفه‌های اصلی مبادرت ورزیده است که مطابق با یافته‌های تحقیق، ۱۱ مؤلفه اصلی در رابطه با چهارچوب ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی شناسایی شدند. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تشکیل ائتلاف تخصصی، استفاده از فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، ایجاد شرایط برای نظارت و مشارکت عموم؛ و در نهایت تشکیل یک کمیته راهبری تخصصی بتواند در زمینه مبارزه با فساد اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی مثمر‌تر باشد.

کلیدواژه: سلامت اداری، مشارکت دولتی-خصوصی، مطالعه تطبیقی، توصیف ضخیم.

^۱. نویسنده مسئول

^۲. Think Description

مقدمه

در طول تاریخ، زمانی که دولت برخی از فعالیت‌های دولتی را به بخش خصوصی واگذار می‌کند؛ رقابت در بازار یک مسئله می‌شود. باین‌حال منتقدان اغلب اشاره می‌کنند که روش‌های تاریخی خصوصی‌سازی کاملاً با روش‌های مدرن فرق دارند. به‌عنوان‌مثال، در ایالات متحده آمریکا در قرن ۱۹، ممکن بود یک شرکت توسط یک نهاد عمومی مانند شهرداری، برای یک هدف بسیار خاص اجاره شود (برای مثال، ساخت پارک مرکزی نیویورک) که با محدودیت‌های قابل‌توجهی بر روی هدف، کار خود و مدت‌زمان روبرو می‌شد. اغلب، چنین شرکت‌هایی پس از آن که به هدف خود می‌رسیدند متوقف می‌شدند (Hudson, 2015). در این شرایط که موضوع مشارکت دولتی - خصوصی به میان آمد، اهمیت مقوله خصوصی‌سازی را دوچندان کرد. مشارکت دولتی - خصوصی^۱ (P3, PPP یا 3P) عبارت است از اینکه یک سرویس دولتی و یا سرمایه‌گذاری تجاری خصوصی - که بودجه‌بندی و عملیات‌های مرتبط با آنها از طریق شراکت بین دولت و یا یک یا چند شرکت خصوصی صورت می‌گیرد - پروژه‌هایی که هدفشان ایجاد خدمات عمومی باشد را تعریف و اجرا می‌کنند (Barlow & Wright, 2013).

در واقع، در این دوره هیچ تصمیم در نظر گرفته شده‌ای برای بهبود خصوصی‌سازی وجود نداشت. اما جامعه دموکراتیک، به‌عنوان یک موازنه مثبت و منفی و بادقت بالا، در تدوین چنین استراتژی‌ای می‌توانست کارآمد باشد (Kaufmann & Siegelbaum, 1996, p. 4). همان‌طور که در بالا اشاره شد، خصوصی‌سازی به‌عنوان یک مبارزه عملی برای برقراری نظم و مشروعیت به بازار انتقال که در آن بوروکرات‌های دولتی و سیاستمداران کنترل کمتری بر بخش سرمایه‌گذاری اعمال کرده‌اند؛ دیده می‌شود. هنگامی که بحث خصوصی‌سازی به میان آمد، تعدادی از اهداف در شکل‌دادن به برنامه‌های خصوصی‌سازی موردتوجه قرار گرفت. این اهداف - که اغلب غیرقابل‌دستیابی بودند - شامل: به حداکثر رساندن درآمد دولت، جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، ترویج بازسازی شرکت برای افزایش بهره‌وری، توزیع ثروت و درآمد عادلانه، و ایجاد یک حوزه برای اصلاحات بود. این

^۱. Public-Private Partnership (PPP, 3P or P3).

کار که از شکستن نظم و انضباط سیستم قدیمی و تشکیل نهادهای جدید به جای آنها محوری شده بود؛ بر تصمیم مدیران این کشورها تأثیر بسزایی گذاشت (Ibid, p. 5). یکی از این اهداف اثربخش در جهت محدود کردن انحصارات دولتی، تشویق مردم به مشارکت در فعالیت‌های اقتصادی، گسترش رقابت مبتنی بر نظام باز، بوروکراسی کارآمد و... می‌باشد. باتوجه به اقتصادهای در حال ظهور و در حال توسعه - بخصوص در کشورهای در حال توسعه - به دلیل عدم کارآمدی بخش دولتی در این کشورها، بخش خصوصی روزبه‌روز گسترده‌تر شده و نقش قابل توجهی را به خود اختصاص داده است. از طرفی ناکارآمدی نظام اداری و بوروکراسی زائد، گسترش رانت‌خواری و... باعث گردیده است که حکومت‌ها نسبت به خصوصی‌سازی بدبین شده و آن را مقوله‌ای قلمداد می‌کنند که از دامنه فعالیت‌های دولت کاسته و اقدامی مؤثر در جهت افزایش فساد اداری است. اگر چه استراتژی خصوصی‌سازی به‌عنوان راهکاری برای افزایش بهره‌وری و کارایی، آزادسازی اقتصادی و تشویق شهروندان به دخالت بیشتر در فعالیت‌های اقتصادی تلقی می‌شود، اما اگر این استراتژی (خصوصی‌سازی) به شیوه‌ای صحیح و منطقی و همراه با نظارت قانونی انجام نشود ممکن است به ابزاری برای گسترش فساد تبدیل شود. از این گذشته همان‌طور که بخش خصوصی در بسیاری از اقتصادهای در حال توسعه شروع به رشد کرد فرصت‌هایی برای پرداخت رشوه به مقامات دولتی به تبع آن در حال افزایش بود (کمیجانی، ۱۳۸۲). ظهور این پدیده شوم تبعات سوء و منفی‌ای را برای ابعاد فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و... هر کشوری خواهد داشت. در واقع، در دنیای امروز و به ویژه در کشورهای در حال توسعه، فساد اداری به عنوان یکی از مهم‌ترین موانع پیشرفت جامعه، مطرح شده است. این پدیده صدمات جبران‌ناپذیری را بر سرعت حرکت چرخ توسعه جامعه ایجاد کرده و مسیر توسعه و پیشرفت را مسدود و محدود می‌سازد. منتقدان خصوصی‌سازی نیز متهم می‌کنند که قراردادهای پرسود ممکن است به متحدان سیاسی، اقوام یا دوستان از مقامات دولتی داده شود و پس از آن، این پیمانکاران ممکن است واجد شرایط برای انجام کار باشند و یا ممکن است کیفیت کمتر به عموم مردم ارائه کنند. به‌عنوان مثال، در سال ۲۰۰۶ لس‌آنجلس تایمز گزارش درباره این الگو بیان کرد که برای "در شهرهای

ایندیاناپولیس، نیواورلئان، آتلانتا و شهرستان‌ها دیگر که خصوصی‌سازی اجرا شده است، رسوایی‌های فساد، نقض محیط‌زیست و سیلی از شکایات مشتریان همراه بوده است.^۱ (میرزاده و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۰).

در تعاریف کلاسیک، فساد در بخش خصوصی به معنای هر نوع سوءاستفاده و تقلب در انتقال انحصار دولت به انحصار بخش غیردولتی تعریف شده است. اما این تعریف بیشتر شبیه یک رمان بوده و غیرواقع‌بینانه به نظر می‌رسد. فساد در بخش خصوصی مفهومی بیش از این انتقال عمومی به انتقال خصوصی است و مفاهیمی گسترده‌تر از تعاریف کلاسیک دارد (Bracking, 2012). مارتیمور و استراوب (۲۰۰۶) بیان می‌کنند که فساد در بخش خصوصی درجه‌ای از پاسخ به تغییرات در ساختار مالکیت از ارائه‌دهندگان اصلی خدمات عمومی است. همچنین اشاره می‌کنند که نتیجه‌گیری اصلی ما این است در مواردی که در آن مالکیت خصوصی حکم‌فرماست، حتی اگر آن را پرورش سرمایه‌گذاری تلقی کنند؛ بازهم تمایل به فساد بیشتر وجود دارد. شواهد بسیار زیادی وجود دارد که نشان می‌دهند فساد در سطوح کلان توسط فرایند خصوصی‌سازی صورت می‌گیرد. خصوصی‌سازی ممکن است مخاطرات تبانی بین پروژه‌های دولتی و خصوصی را افزایش دهد، گاهی اوقات این افزایش است که احتمال وقوع فساد را دوچندان می‌کند (Martimort & Straub, 2006, p. 3-6; Fisman & Wang, 2014, p. 3;) (Frederickson, 1999). برخی از تحقیقات، فرض همبستگی مثبت بین خصوصی‌سازی و فساد اداری در کشور که باتوجه به ضرورت عملی به دست‌آوردن حمایت رسمی از مقامات دولتی برای این فعالیت‌ها گزارش نمی‌شود را تأیید می‌کنند. به‌عنوان مثال، یک نظرسنجی از ۲۰۰ شرکت در اوکراین و روسیه نشان می‌دهد که شرکت‌هایی که فعالیت‌های مالی و غیرمالی پروژه‌های واگذار شده از دولت به بخش خصوصی را که گزارش می‌کنند، به طور قابل توجهی کمتر از گزارش فعالیت‌های شرکت‌هایی است که این مورد را انجام نمی‌دهند (Kaufmann, 1996). در برابر این پس‌زمینه، تعجب‌آور نیست که خصوصی‌سازی، فساد تلقی شده است به‌عنوان مثال بارزتر، در اقتصاد اتحاد جماهیر شوروی سابق (FSU) و مرکز و شرق اروپا (CEE)^۱

^۱ Former Soviet Union (FSU) and Central and Eastern Europe (CEE).

خصوصی‌سازی، در انواع و اشکال بسیاری از آن، سهم قابل توجهی از کل ثروت در اقتصاد برای فروش و یا انتقال از دولت به بخش خصوصی را تشکیل می‌دهد (Weisskopf, 1992, p. 34).

امروزه برخی مطرح می‌کنند که فساد نشان‌دهنده یکی از جدی‌ترین تهدیدات برای ثبات بخش خصوصی و عملکرد اقتصاد بازار می‌باشد. فساد اداری باعث عدم اعتماد مردم نسبت به دستگاه‌های دولتی و غیردولتی (مخصوصاً بخش خصوصی) شده است. علی‌الخصوص که با ناکارآمدی و کوچک‌شدن دولت‌ها در سال‌های اخیر و رشد سریع بخش خصوصی؛ اگر قرار باشد پدیده شوم فساد اداری در این بخش هم به شکل‌های مختلفی ظاهر شود بخش خصوصی نمی‌تواند از کارایی و کارآمدی بالایی برخوردار باشد. علی‌الخصوص که یکی از هدف‌های رشد بخش خصوصی مبارزه با فساد می‌باشد. پس جلوگیری و کنترل فساد در بخش خصوصی می‌تواند در اقتصادهای در حال ظهور بخصوص در کشورهای در حال توسعه از قبیل کشور عزیزمان جمهوری اسلامی ایران امری ضروری و مهم بشمار آید. فساد دلایل بسیاری دارد؛ اما شاخص‌ترین آنها، در پروژه‌های مشترک بخش دولتی و خصوصی نمود پیدا می‌کند. بخصوص در کشورهای در حال توسعه‌ای همچون ایران که دولت‌ها وظایف گسترده‌ای را بر عهده دارند. تحقیقات انجام شده در این رابطه نشان می‌دهد که وقوع فساد در پروژه‌های مشترک بخش دولتی و خصوصی، منجر به کاهش رشد اقتصادی می‌شود و رشد و نمو آن در کشورهای در حال توسعه بسیار چشمگیرتر از کشورهای توسعه‌یافته است. باتوجه به اینکه در کشورهای در حال توسعه و به‌ویژه جمهوری اسلامی ایران بخش خصوصی روزبه‌روز رشد کرده و همپا و یا حتی بیشتر از بخش دولتی در اقتصاد مشارکت دارد این اهمیت دارد که به دنبال روش‌ها و راهکارهایی در جهت رفع این معضل در بخش خصوصی باشیم. از طرفی در کشوری مانند ایران که از موقعیتی استراتژیک در جهان و بخصوص در منطقه برخوردار است و باتوجه به تحریم‌های اخیر که بر بخش‌های خصوصی ایران از جانب کشورهای توسعه‌یافته تحمیل شده است اهمیت دارد که بخش خصوصی از کارایی بالایی برخوردار باشد و با شناسایی دقیق ریشه این معضل بتوان از گسترش آن در بخش

خصوصی جلوگیری کرده تا بتواند با حداکثر کارایی و راندمان در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی گام بردارد. همچنین، باتوجه به اینکه تحقیقات و پژوهش‌های بسیار کمی در داخل کشور در این زمینه انجام شده است در این پژوهش سعی شده است که با بررسی تجربیات فساد اداری در بخش خصوصی و دولتی برخی از کشورها بهتر بتوان بر اهمیت موضوع و ایجاد چهارچوبی مطلوب برای حل این معضل در کشور عزیزمان پرداخت.

– مبانی نظری پژوهش

مفهوم‌شناسی فساد اداری

در فرهنگ وبستر^۱ فساد به معنی پاداش نامشروع برای وادار کردن فرد به سرپیچی از وظیفه است (علی محسنی، ۱۳۸۵). در جوامع گوناگون بر حسب نگرش‌ها تعاریفی گوناگونی از فساد مطرح شده است. کلمه فساد از ریشه فرانسوی *Corruption* و ریشه لاتینی *Rumpere* به معنای (شکستن) یا (نقض کردن) گرفته شده است (تانزی^۲، ۱۹۹۰).

تعریف فساد اداری

گونار میردال^۳ عقیده دارد که فساد اداری به موارد گوناگون از انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است. فساد می‌تواند به گونه‌ای باشد که دو گروه یا دو نفر با مشارکت یکدیگر در انجام آن دخالت داشته باشند (مانند ارتشا و اخاذی) و یا اینکه توسط یک مقام دولتی به تنهایی صورت پذیرد (مانند اختلاس) از این تعریف نباید چنین برداشت کرد که فساد منحصر به بخش دولتی است؛ بلکه در فعالیت‌های بخش خصوصی نیز فساد وجود دارد؛ بنابراین امکان وقوع فساد در هر دو بخش دولتی و خصوصی قابل‌تصور است (افضلی، ۱۳۹۱).

تعاریف مبتنی بر بازار بر اصول اقتصادی متکی می‌باشد؛ مانند تعاریف زیر که توسط ناتانیل لف^۴ و جکوب ون کلاورن^۵ ارائه گردید:

¹ webster

² Tanzi

³ Gonar Mirdall

⁴ Nathaniel Leff

⁵ Jacob Van Klaveren

فساد یک نهاد غیرقانونی می‌باشد که توسط افراد یا گروه‌هایی برای نفوذ بر اقدامات بوروکراسی استفاده شده باشد. به این ترتیب وجود فساد فی‌نفسه نشان می‌دهد که این گروه‌ها در فرایندهای تصمیم‌گیری با نیت دستیابی به منافع بیشتری نسبت به وضع عادی شرکت می‌کنند) (Fan V-Tsien, 2014).

سازمان‌های بین‌المللی، فساد را بدین گونه تعریف کردند:

بانک جهانی: فساد سوءاستفاده کردن از مناصب دولتی برای کسب منافع خصوصی می‌باشد. اداره دولتی مورد سوءاستفاده قرار می‌گیرد زمانی که یک مأمور رشوه را می‌پذیرد، تقاضا می‌کند یا به‌زور می‌گیرد تا حداکثر منافع خصوصی را به دست آورد. همچنین آن (اداره دولتی) زمانی که عوامل خصوصی به طور فعال رشوه‌هایی را با حيله در فرایندها و سیاست‌های دولتی برای کسب مزیت و سودهای رقابتی پیشنهاد می‌دهند، مورد سوءاستفاده قرار می‌گیرد.

شفافیت بین‌المللی: فساد سوءاستفاده از قدرت تفویضی برای کسب منافع خصوصی می‌باشد. فساد می‌تواند در حوزه‌های بزرگ، کوچک و سیاسی، به مقدار پول از دست‌داده شده و بخشی که فساد در آن رخ می‌دهد طبقه‌بندی شده باشد (Fan V-Tsien, 2014).

مفهوم‌شناسی خصوصی‌سازی

واژه «خصوصی‌سازی» در سال ۱۹۸۳ برای اولین بار در فرهنگ لغات دانشگاهی «وبستر» بدین صورت تعریف شده است: خصوصی‌سازی عبارت است از «تغییر کنترل یا مالکیت از سیستم دولتی به سیستم خصوصی». قدیمی‌ترین تاریخ ثبت استفاده از واژه خصوصی‌سازی به سال ۱۹۴۸ برمی‌گردد و «هانک» مدعی تعمیم آن در سال‌های ۱۹۸۱-۱۹۸۰ است؛ زمانی که وی در هیئت مشاوران اقتصادی رئیس‌جمهوری آمریکا خدمت می‌کرد. اما بسیاری از منابع خارجی تأکید می‌کنند که خاستگاه خصوصی‌سازی به دوره پس از جنگ جهانی دوم متمرکز است؛ زمانی که دولت‌ها به‌شدت درگیر عرضه خدمات شدند. حمل‌ونقل عمومی و خدمات درمانی تنها دو نمونه از خدماتی هستند که دولت فرایند عرضه آنها را بجای بخش خصوصی آغاز کرد. سپس در دهه ۱۹۸۰، سنت نئولیبرال

با نماد رونالد ریگان و مارگارت تاچر، به دولت بزرگ و خدماتی که عرضه می‌کرد حمله‌ور شد (McGowan, 2011; p. 4).

در اواخر مهرماه سال ۱۳۷۲ از سوی «سازمان بهره‌وری آسیایی»^۱ (APO) جلسه هماهنگی پیرامون مقوله خصوصی‌سازی برای کشورهای عضو در شهر جاکارتای اندونزی برگزار شد و در این جلسه به مفاهیمی چون: برگردانیدن نگاه‌های ملی شده به بخش خصوصی، حاکم کردن شرایط رقابت کامل بر واحدهای دولتی (مقررات‌زدایی) و آزادسازی یا انتقال کامل کنترل قانونی نگاه‌ها، برای تعریف خصوصی‌سازی اشاره شد، ولی نهایتاً اعضا تعریف ارائه شده توسط «بانک جهانی» یعنی «انتقال مالکیت یا کنترل نگاه‌های اقتصادی از دولت به بخش خصوصی» را به‌عنوان تعریف خصوصی‌سازی پذیرفتند. اما به‌طور کلی می‌توان در مورد تعریف خصوصی‌سازی می‌توان گفت: «بازارگرا کردن شاید جامع‌ترین تعریفی باشد که از خصوصی‌سازی می‌توان بیان کرد» (میرزاده و همکاران، ۱۳۸۸).

در فرهنگ اقتصادی پالگریو خصوصی‌سازی به این صورت تعریف شده است: خصوصی‌سازی، سیاست اقتصادی جهت تعادل بخشیدن میان دولت و دیگر بخش‌های اقتصادی باهدف ایجاد شرایط رقابت کامل و حصول بیشتر کارایی اقتصادی و اجتماعی است. موج جدید خصوصی‌سازی را می‌توان در سال‌های پس از دهه ۱۹۸۰ مشاهده کرد. در سال‌های قبل از این دوران، بر اثر ملی کردن برخی صنایع توسط بعضی کشورها، وقایع پس از جنگ جهانی دوم و... بخش دولتی و شرکت‌های وابسته به آن رشد زیادی کرده بود و یکی از مشکلات عمده دولت‌ها مدیریت این شرکت‌ها و یا جبران ضرر آنها بود. ناکارآمدی شرکت‌های دولتی موجب تغییر نگرش سیاستمداران و بازگشت به مکانیسم بازار گشته و نیز باعث شد سیاست خصوصی‌سازی در دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ میلادی به طور گسترده‌ای اجرا شود (Newman, 1998, p. 122).

اجرای سیاست خصوصی‌سازی را می‌توان در سه گروه متفاوت از کشورها مشاهده کرد که شامل کشورهای صنعتی و پیشرفته، کشورهای با اقتصاد متمرکز و کشورهای جهان سوم است. ساختار اقتصادی و سیاسی هر یک از این کشورها موجب شد تا سیاست

². Asian Productivity Organization (APO).

خصوصی سازی با پیامدهای مختلفی همراه باشد. هدف از اجرای این سیاست در این کشورها، عمدتاً حرکت به سوی اقتصادی کارا تر بوده است. در کشورهای پیشرفته و صنعتی عمدتاً به دلیل دارا بودن ساختارهای اقتصادی، این سیاست با موفقیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی مناسب، غالباً این سیاست با موفقیت های چشمگیری همراه بود و علاوه بر توانایی در حل مشکلات اقتصادی این کشورها، قدرت اقتصادی آنها را نیز تقویت کرد. کشورهای در حال توسعه آن زمان نیز با بازسازی سریع ساختارهای اقتصادی و اجتماعی خود توانستند طی سالیان بعد بسترهای مناسب برای موفقیت این سیاست را آماده نموده و از این طریق به نحوی چشمگیر در این زمینه پیشرفت داشته باشند. در کشورهای جهان سوم، نهادهای اجتماعی عمدتاً ضعیف بوده و به دلایل گوناگون مدیریتی، ساختاری و مشکلات مربوط به نظام سیاسی این کشورها، موفقیت سیاست خصوصی سازی در این کشورها با تردید همراه بوده است.

به طور کلی مهم ترین اهداف خصوصی سازی در کشورهای مختلف جهان عبارتند از:

الف) افزایش رقابت و بهبود کارایی در مدیریت و عملیات واحدهای اقتصادی

ب) کاهش بدهی مالی و کسری بودجه دولت

ج) توسعه بازار سرمایه

د) تعدیل و مقررات زدایی (طیب نیا و محمدی، ۱۳۸۶).

نتایج پژوهش های اولریش (۱۹۹۴) نشان می دهد که مالکیت دولتی نرخ رشد بهره وری را کاهش و نرخ هزینه را افزایش خواهد داد. بر اساس بررسی های دوانتر مالاتستا (۲۰۰۱) نیز بنگاه های دولتی نسبت به بنگاه های خصوصی سودآوری کمتر و بدهی بسیار بیشتری دارند.

جدول ۱. مطالعه تطبیقی مهم ترین موانع پیشروی خصوصی سازی در کشورهای مختلف جهان

نام کشور	موانع خصوصی سازی
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ چکسلواکی (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ چین (تدبیر، ۱۳۸۸)	فقدان مدیران لایق

نام کشور	موانع خصوصی سازی
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ شیلی (کميجانی و خوش پور، ۱۳۷۶)؛ تاجیکستان (مهدوی، ۱۳۸۳)؛ پاکستان (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)؛ لهستان (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	فقدان تمهیدات قانونی و نهادی مناسب
بولیوی (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ شیلی (کميجانی و خوش پور، ۱۳۷۶)	فقدان نقدینگی
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ چکسلواکی (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	روند کند تأمین بار مالی خصوصی سازی
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ بولیوی (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)	پیروی از دستورالعمل‌های غیربومی
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	عدم انعطاف‌پذیری در اجرا
روسیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ چکسلواکی (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	فقدان اصلاحات در بخش مالی
بنگلادش (محقق، ۱۳۸۹)	فقدان عزم کافی
مالزی (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)	رابطه‌گرایی شدید سیاسی در واگذاری‌ها
هند (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)؛ تایلند؛ تاجیکستان (مهدوی، ۱۳۸۳)	نگرش منفی نخبگان و مردم به خصوصی سازی
برزیل (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)	فقدان تجربه خصوصی سازی
مکزیک (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ شیلی (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	طراحی نادرست فرایند اجرای خصوصی سازی
بولیوی (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)	سیستم اقتصادی متمرکز
ایتالیا (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ بولیوی (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)؛ تاجیکستان (مهدوی، ۱۳۸۳)	بی‌ثباتی سیاسی
بنگلادش (محقق، ۱۳۸۹)	اختلافات سیاسی میان احزاب
پاکستان (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)	دخالت گروه‌های ذی‌نفع متعدد در امر خصوصی سازی
چین (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ مالزی (هانگ، ۲۰۰۶)؛ آلمان (محقق، ۱۳۸۹)	مقاومت مردم، جناح‌ها و گروه‌های سیاسی به دلایلی

نام کشور	موانع خصوصی سازی
	چون ترس از فقر، بیکاری، از دست دادن منافع و...
مکزیک (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ آرژانتین (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ بلغارستان (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ آفریقای جنوبی (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)؛ ایتالیا (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ هند (گوبال، ۲۰۰۸)	تأخیر در فرایند واگذاری شرکتها
برزیل (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ چین (رضوی، ۱۳۸۴)؛ بولیوی (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ ایتالیا (رضوی، ۱۳۸۴)	فشار شدید بدهی های داخلی و خارجی دولت
پاکستان (کميجانی و خوش پور، ۱۳۷۶)؛ چین (تدبیر، ۱۳۸۸)	ضعف بازار سرمایه و بورس
مالزی (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)	فقدان یک نهاد نظارتی مستقل و پاسخگو بر اجرای صحیح سیاست خصوصی سازی
چین (محقق، ۱۳۸۹)؛ تاجیکستان (مهدوی، ۱۳۸۳)	فساد در فرایند خصوصی سازی
بنگلادش (محقق، ۱۳۸۹)؛ کویت (الدوساری، ۲۰۰۴)	تشریفات پیچیده اداری
ترکیه (کیکری و نلیس، ۱۳۸۷)	واگذاری شرکت های زیان ده
چین (فریبوت، ۲۰۰۷)	عدم استفاده از مشوق های مالی و سرمایه ای
هند (گوبال، ۱۳۸۵)	عدم تعیین دقیق اهداف خصوصی سازی
شیلی (کميجانی و خوش پور، ۱۳۷۶)؛ پاکستان (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)	واگذاری واحدهای بزرگ و زیان ده
چین (میچیک و اوقتون، ۲۰۰۴)	فقدان توان در بخش خصوصی
آلمان (محقق، ۱۳۸۹)	انحصار طلبی مدیران بخش های خصوصی
کانادا (اولریش، ۱۳۸۶)؛ ایتالیا (تدبیر، ۱۳۸۸)؛ کویت (الدوساری، ۲۰۰۴)	استفاده از شرکت های دولتی به عنوان ابزارهای اجرای سیاست های دولتی

نام کشور	موانع خصوصی سازی
مالزی (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)	واگذاری بخش‌های سودده به بخش خصوصی
مالزی (حیدری کرد زنگنه، ۱۳۸۸)؛ بولیوی (بهرام نژاد، ۱۳۸۶)؛ تاجیکستان (مهدوی، ۱۳۸۶)	تنوع نژادی و دخالت آنها در تصمیم‌گیری‌ها

عواملی که منجر به خصوصی سازی می‌شوند

عوامل مختلفی در پیشرو است که به دولت یا دیگر ارگان‌ها در برون‌سپاری کمک می‌کند. بسیاری از محققان مشهور، دلایلی را مطرح کرده‌اند و می‌گویند که چرا برخی از محققان این‌گونه فکر می‌کنند که خصوصی سازی یعنی برون‌سپاری! آنها بیان می‌کنند که بهتر بود گفته می‌شد: "نظریه خصوصی سازی که در درجه اول مبتنی بر اقتصاد است؛" آن را در قالبی که دولت‌ها می‌توانند به شیوه‌ای کنترلی و مؤثرتر بکار گیرند، تعریف کنند (Ramanadham, 1993). همیشه دولت‌ها برای عدم ارائه خدمات مؤثر مورد انتقاد قرار گرفته‌اند. کیفیت خدمات ممکن است کند و یا کارکنان ممکن است مسئولیت‌های خود را به خوبی اجرا نکنند. دیدگاه عموم مردم این است که سازمان‌های دولتی با رفتارهای غیردوستانه، فقدان روابط عمومی مطلوب و عدم آموزش پرسنل در مقابله با مردم که نشانگر ناتوانی آنها است خدمات عمومی باکیفیت پایین ارائه می‌کنند. به طور گسترده‌ای در مورد خصوصی سازی تصور می‌شود که یک ابزار سیاست باارزش است که منجر به بهتر شدن می‌شود. خصوصی سازی، ۱. منابع عمومی ۲. تزریق دارایی‌های عمومی و ۳. پایه سرمایه بخش خصوصی یک کشور را افزایش می‌دهد. دولت‌هایی که خصوصی سازی را به عنوان بخشی از اصلاحات خود اجرا کرده‌اند از آن به عنوان یک مکانیسم مهم برای نیل به اهداف، اقتصاد کلان و سیستم مالی کارآمد استفاده می‌کنند. انجام خصوصی سازی در سایه حمایت همه‌جانبه دولت، اهداف متنوعی را دنبال می‌کند. در برخی موارد، خصوصی سازی وسیله‌ای برای رسیدن به سود در بهره‌وری اقتصادی است، با توجه به شیوع گسترده‌ای از عملکرد ضعیف اقتصادی از شرکت‌های دولتی در بسیاری از کشورها و موفقیت‌های محدود با اصلاحات همراه است. همچنین خصوصی سازی می‌تواند یک مکانیزم برای بهبود موقعیت مالی، به ویژه در مواردی که دولت‌ها مایل و یا قادر به

ادامه تأمین مالی کسری بودجه در بخش شرکت‌های دولتی نیستند، باشد (Wood, 2004).

چهار طبقه‌بندی اصلی خصوصی‌سازی

(۱) ارائه خصوصی خدمات و تجهیزات مانند آزمایشگاه کار، و تهیه مواد شیمیایی و...؛
(۲) قرارداد خصوصی برای انجام عملیات، واگذاری امکانات و نگهداری (هم ۱ و هم ۲ اغلب "برون‌سپاری" نامیده می‌شود).

(۳) مذاکره یک قرارداد با یک شرکت خصوصی برای طراحی، ساخت‌وساز، و بهره‌برداری از امکانات جدید (این گزینه که به‌عنوان طراحی، ساخت، و، یا DBO نامیده می‌شود).

و (۴) فروش آشکار از دارایی‌ها مانند ابزار و تجهیزات به یک شرکت خصوصی. در ایالات متحده، قرارداد مدیریت و عملیات به ارائه‌دهنده خصوصی (برون‌سپاری) شایع‌تر از فروش دارایی‌های آب و برق به شرکت‌های خصوصی بوده است (Howe et al, 2002).

مشارکت دولتی-خصوصی (P۳, PPP یا P۳P)

مشارکت دولتی - خصوصی شامل یک قرارداد بین یک نهاد دولتی و یک بخش خصوصی که در آن طرف خصوصی یک سرویس عمومی فراهم می‌کند و یا پروژه و فرض ریسک مالی، فنی و عملیاتی قابل‌توجهی در این پروژه را برعهده می‌گیرد. در برخی از انواع شراکت‌های دولتی-خصوصی، هزینه استفاده از این سرویس به طور انحصاری توسط کاربران این سرویس و نه توسط مالیات‌دهندگان متحمل می‌شود (Barlow & Wright, 2013). در انواع دیگر (به‌ویژه امور مالی خصوصی)، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اساس یک قرارداد با دولت را می‌سازد که در آن با ارائه خدمات مورد توافق و هزینه ارائه خدمات به طور کامل یا بخشی از آن توسط دولت متحمل می‌شود. کمک‌های دولت به شراکت دولتی-خصوصی نیز ممکن است نوعی و مشابه (به‌ویژه انتقال دارایی‌های موجود) باشد. در پروژه‌هایی که هدفشان ایجاد خدمات عمومی مانند زیرساخت‌ها باشد، دولت ممکن است یارانه سرمایه^۱ را در قالب کمک‌هزینه یکباره ارائه دهد که در این صورت پروژه اقتصادی بادوام خواهد شد. در برخی از موارد دیگر، دولت ممکن است این پروژه را با ارائه

^۱ Capital subsidy.

یارانه بر درآمد، از جمله معافیت‌های مالیاتی یا با درآمد سالانه برای یک دوره زمانی ثابت تضمین کند. در تمام موارد، مشارکت شامل انتقال ریسک قابل توجهی به بخش خصوصی است که به‌طور کلی در یک روش یکپارچه و جامع، این ریسک‌ها از طریق واسطه برای نهاد دولتی به حداقل رسانده می‌شود (Hilvert & Swindell, 2014; Zheng et al, 2008).

موانع پیشروی اجرای خصوصی‌سازی به‌طور کلی عبارت‌اند از:

۱) موانع سیاسی: عدم همراهی برخی سیاستمداران با سیاست خصوصی‌سازی، عدم هماهنگی مسئولان و تبعات سیاسی خصوصی‌سازی از موانع اصلی خصوصی‌سازی هستند.

۲) موانع قانونی: در برخی موارد، قوانین یک کشور، یکسری موانعی را برای خصوصی‌سازی در برخی از فعالیت‌ها ایجاد می‌نماید.

۳) موانع اقتصادی: هزینه‌های انجام خصوصی‌سازی، قیمت‌گذاری، خرید و فروش شرکت و... برای آنکه خصوصی‌سازی به شکلی موفقیت‌آمیز طرح و پیاده شود، باید با شناخت عمیق موانع آن، حداکثر تلاش را برای رفع این موانع و بسترسازی فعالیت بخش خصوصی به انجام رساند (کمیجانی، ۱۳۸۲: ۳۲۰).

گونه‌هایی از فساد اداری در خصوصی‌سازی:

این شک و تردید در تلاش برای خصوصی‌سازی نیز با این اتهام همراه است که در صورت فروش یک شرکتی قبلاً عمومی بوده در قالب یک مناقصه یا حراج و... به شرکت‌های پیمانکاری موجود متعلق به بخش خصوصی واگذار شود، پیمانکاران ممکن است به انجام شیوه‌های غیر قانونی جعلی اقدام کنند، از جمله:

- پیشنهاد تقلب (تنظیم مناقصه بین شرکت به تقسیم کردن بازار و محدود کردن رقابت واقعی)؛
- مناقصه متقلبانه (تنظیم مناقصه با قیمت پایین به نفع خود قرارداد و پس از آن افزایش هزینه)؛

- صدور صورت حساب بیش از حد (شارژ بیش از حد، و یا شارژ برای کاری انجام نمی شود).

این روش ها می تواند اثبات یا بررسی مشکل باشد. منتقدان استدلال می کنند که نیاز برای تنظیم این شیوه می تواند به دولت های ایالتی و محلی در ایجاد بوروکراسی جدید و یا ساخت و ساز مسئولیت های جدید منجر شود (Samabesh, 2015).

نقش شرکت های خصوصی و اتاق های بازرگانی بر علیه فساد

شرکت های خصوصی [تجاری] و اتاق های بازرگانی نقشی هدایتگر در مبارزه با فساد در چندین کشور را دارا می باشد. باین حال یک اتفاق نظر در این مورد وجود دارد که یک طرح تفضیلی با بهترین رویکرد که به وسیله شرکت های تجاری استفاده شده باشد، زمانی که در مبارزه با فساد و ترویج روش های گروهی و مشارکتی متعهد شدند، وجود ندارد. نمونه های زیر نشان می دهد که اتاق های بازرگانی و شرکت های خصوصی [تجاری] نقش مهمی را به ویژه در زمینه سلامت اداری و استانداردهای ضد فساد برای کسب و کارها از طریق تصدیق و تأیید برنامه ها و پذیرش دستورالعمل ها ایفا می کردند (Martini, 2013).

مطالعه تطبیقی در زمینه مشارکت بخش خصوصی و دولتی

چین: پروژه بودجه ای از طرح ابتکار عمل در شفافیت زیمنس در سال ۲۰۱۱ دریافت کرد و هدف آن افزایش نقش سازمان های عضو کسب و کار چین می باشد، از این موارد اتاق های بازرگانی چنگدو و اتاق های بازرگانی ایالتی هونان را می توان در مبارزه با فساد نام برد. این طرح بر تخصص اتاق های بازرگانی آلمان و انجمن های محلی و همچنین بر تخصص GIZ متکی می باشد. تصور بر این است که مذاکره و گفت و شنود را بین بخش های دولتی و خصوصی، تأمین ظرفیت بالایی برای اتاق های بازرگانی چین و شرکت های کسب و کار در زمینه هایی مانند آموزش اصول اخلاقی، سیاست های مربوط به صداقت، وجدان کاری و مبارزه با فساد، همچنین برقراری استانداردهای خاص صنایع را برای ایجاد یک محیط کسب و کار عادلانه و بی طرف ترویج بدهند. در طول اولین سال از اجرای پروژه، طرح های مختلفی انجام شد از قبیل: تهیه پیش نویس یک دستورالعمل به وسیله شرکت های عرضه کننده خودرو هونان و صنایع بخصوص صنایع فلزی، آموزش ابزارهای مدیریت جهت

جلوگیری از فساد و توافقی‌های سازماندهی شده به وسیله اتاق‌های بازرگانی، و در نهایت ایجاد یک مرکز و خط ارتباطی. همایشی توسط اتاق‌های بازرگانی چنگدو برای صنایع غذایی با عضویت ۳۰۰ شرکت و اعضای دولت سازماندهی گردید و بر اصلاح روش‌های تهیه کالا و مواد عمومی و ایجاد یک فرهنگ پاسخگویی جمعی برای سلامت اداری و وحدت تمرکز کرد (Martini, 2013).

مالزی: در سال ۲۰۱۱، اتحادیه تولیدکنندگان مالزی در مشارکت با شفافیت بین‌المللی، یک کنفرانس باهدف بالابردن سطح آگاهی جامعه کسب‌وکار در مورد اهمیت ایجاد برنامه‌های ضدفساد سازماندهی کردند، همچنین در این کنفرانس شرکت‌ها را به تقویت برنامه‌های حاکمیت شرکتی خود تشویق کردند. پیش از آن شفافیت بین‌المللی مالزی، اتحادیه تولیدکنندگان مالزی و اتاق‌های بازرگانی دیگر در کشور، تعهد مبارزه با فساد را شکل دادند که بر مبنای آن شرکت‌ها متعهد شدند که در انجام کسب‌وکار و بازرگانی به فساد متوسل نشوند (Martini, 2013).

تایلند: ائتلاف اقدام مشترک بخش خصوصی بر علیه فساد

در سال ۲۰۱۰ مؤسسه مدیران تایلند (IOD^۱) یک ائتلاف بر علیه فساد ایجاد کردند که شامل بزرگ‌ترین و بانفوذترین شرکت‌های کسب‌وکار در کشور می‌باشد. ائتلاف به وسیله مرکز شرکت‌های خصوصی بین‌المللی (CIPE^۲) حمایت می‌شود و هدف آن در میان دیگر موارد افزایش آگاهی بر خطرات فساد در بخش خصوصی، و ایجاد حمایت‌های لازم برای جلوگیری و مبارزه با فساد می‌باشد. این ائتلاف به‌عنوان بخشی از فعالیت‌های خود، یک مجموعه‌ای از بهترین استانداردهای کار را توسعه داد و تجربه‌ها و روش‌های مبارزه با فساد را برای انگیزش شرکت‌ها در یک سو کردن تلاش‌هایشان در مبارزه با فساد به اشتراک گذاشت. دیگر فعالیت‌هایی که به وسیله ائتلاف انجام گردید شامل موارد زیر می‌باشد:

(۱) مکانیزم‌های مورد تأیید: شرکت‌های مورد تأیید ائتلاف، در موضوع ضدفساد و سیاست‌های وجدان کاری و صداقت مطرح شدند. بررسی و رسیدگی به وسیله یک حسابرس خارجی و یک لیستی از شرکت‌های مورد تأیید که به صورت آنلاین ارائه شده

¹ Institute of Directors (IoD)

² Center for International Private Enterprise (CIPE)

است صورت گرفت. به گفته کارشناسان این مکانیزم‌های مورد تأیید به‌خوبی در بین سازمان‌های دولتی مورد توجه قرار می‌گیرد و اغلب با منابع مالی خصوصی به‌عنوان معیاری برای ارزیابی در مورد سرمایه‌گذاری شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲) اصول تجاری مبارزه با فساد: شرکت‌ها خود را متعهد کردند که از رشوه در هر شکل آن جلوگیری کنند و به ایجاد برنامه‌ای مؤثر جهت مبارزه با رشوه‌خواری اقدام کنند.

۳) اظهار صادقانه نیت: هر عضو جدیدی متعهد می‌شود که در بیان خود صداقت داشته باشد، اینجاست که شرکت‌ها در ورود به فرایندهای اقدام مشترک با دولت، جامعه مدنی، رسانه‌ها و سازمان‌های بین‌المللی برای ترویج و ارتقا روش‌های تجاری مشخص، متعهد می‌شوند.

۴) دستورالعمل برای کسب و کار: اعضا همچنین به وفاداری به وسیله صداقت در کسب و کار و اصول شفافیت تعریف شده در دستورالعمل، متعهد شدند.

۵) خودارزیابی ابزاری برای مبارزه با رشوه‌خواری: این ابزار منطبق با اصول تجاری شفافیت بین‌المللی برای مقابله با رشوه‌خواری می‌باشد. هدف توانایی شرکت‌ها به ارزیابی کفایت و اثربخشی سیاست‌ها و روش‌های ضد رشوه‌خواری خود می‌باشد.

۶) برنامه‌ای آموزشی: اخیراً با حمایت از CIPE (مرکز بین‌المللی شرکت‌های خصوصی) IOD (مؤسسه مدیران تایلندی) دو برنامه آموزشی جدید را گسترش داد. یکی از این برنامه‌ها مدیران شرکت‌های بزرگ را از منشأ خطرات فساد، سیاست‌هایی برای اداره کردن این خطرات و آموزش کارکنان مورد هدف قرار داده است. برنامه آموزشی دوم بر انطباق و حسابرسی داخلی تمرکز می‌کند.

ائتلاف مورد توجه قرار گرفت و موفق شد توجه رسانه‌ها را که به نوبه خود به جذب اعضای جدید کمک کرده‌اند، جلب کند. با این وجود اطلاعات ملموسی مبنی بر این که آیا این ائتلاف بر کاهش فساد در کشور تابه‌حال تأثیر داشته است، وجود ندارد (Martini, 2013).

شبکه مبارزه با فساد تایلند

در سال ۲۰۱۱ اتاق بازرگانی تایلند تحت رهبری دویست نانتنکورن^۱ یک شبکه ائتلافی از بخش‌های عمومی و خصوصی برای مبارزه با فساد در کشور، بنام شبکه مبارزه با فساد (ACN) راه‌اندازی کرد. در دسامبر ۲۰۱۲ شبکه ۴۶ عضو داشت که از جمله بیش از ۳۰ شرکت صنعتی در آن فعال بودند. دیگر اعضا شامل سازمان ملل متحد در زمینه برنامه توسعه (UNPD) و سازمان‌های غیردولتی می‌باشد. شبکه به دنبال اتحاد بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی می‌باشد. شبکه مبارزه با فساد (ACN) فعالیت‌های زیادی را در تایلند برای مبارزه با فساد گسترش داد از جمله:

(۱) پیمان سلامت اداری: شبکه از شفافیت بیشتر و پاسخگویی در فرایندهای تهیه تدارکات عمومی حمایت می‌کرد و داشت با کمیسیون ضدفساد کشور از جمله در زمینه پیمان صداقت و وجدان کاری در فرایندهای تهیه تدارکات دولت توافق می‌کرد.
 (۲) پاداش سازمان‌های اداری: یک پاداش در به رسمیت شناختن سازمان‌ها با سیاست‌های حاکمیت شرکتی خوب داده شده است.
 (۳) اعلام مبارزه با فساد اداری: اعضای شبکه متعهد شدند که در ازای قراردادهای دولتی رشوه پرداخت نکنند.

(۴) یک مرکز کنترل جایی که اشخاص گزارش بدهند که فساد اتفاق افتاده است.
 (۵) شاخص وضعیت فساد: یک مطالعه با همکاری دانشگاه اتاق بازرگانی تایلند انجام شد که هدف آن بررسی درک و برداشت از فساد و کارایی دولت در مبارزه با فساد در کشور می‌باشد (Martini, 2013).

فیلیپین: ابتکار عمل در سلامت اداری

در سال ۲۰۰۹ انجمن کسب‌وکار ماکاتی، یک شرکت تجاری در سال ۱۹۸۱ که متشکل از مدیران ارشد شرکت‌های بزرگ می‌باشد را تأسیس کرد، و اتاق بازرگانی اروپا شفافیت در ابتکار عمل را راه‌اندازی کرد. اهداف طرح، ایجاد استانداردهای رایج اصول اخلاقی در بین عملکردهای تجاری در کشور همچنین ترویج اقدام مشترک، همکاری مؤثر با دولت، سازمان‌های جامعه مدنی و بخش خصوصی می‌باشد. تعدادی از فعالیت‌ها برای تشویق و

³ Dusit Nontanakorn

حمایت عملکرد شرکت‌ها در فیلیپین و برای اقدام صادقانه و متعهد شدن در مبارزه با فساد است. برنامه اصلی تقویت سطح بالایی از تعهد در سلامت اداری و ترویج اقدام مشترک در حمایت از شرکت‌ها برای شرایط مناسب بازار شاین^۱ می‌باشد. این پروژه چهار سال است که با تأمین بودجه توسط زیمنس، از سال ۲۰۱۱ باهدف ایجاد یک گواهینامه و مجوز رسمی که در آن شرکت‌ها بر اساس انطباق با شیوه‌های اخلاقی کسب‌وکار و استانداردهای یکپارچگی شدید، حساسی شده، رسمی و تأیید شده خواهند بود. به‌منظور حمایت از چنین سیستمی تعدادی از فعالیت‌ها انجام شده است از جمله:

(۱) تصویب یک دستورالعمل مشترک برای تجارت: مجموعه اساسی از اصول اخلاقی و موازین رفتار حرفه‌ای مربوط به شیوه‌های کسب‌وکار که پوشش داد مناطق شناخته شده را توسط کسب‌وکارها با در نظر گرفتن بحران‌هایی مانند انطباق با قانون، رسیدگی به اشخاص ثالث و شکایات در بین دیگر موارد.

(۲) ایجاد یک تعهد به سلامت اداری که از طریق آن شرکت‌ها متعهد می‌شوند به پایبند بودن به روش‌های اخلاقی کسب‌وکار، و از یک تلاش دسته‌جمعی در مبارزه با فساد در فیلیپین حمایت می‌کنند. این تعهد که توسط CEOs و دیگر نمایندگان ارشد امضا شد، توسط مقامات عالی وضع گردید. شرکت‌های امضاکننده از برخی از مزایا لذت بردند؛ مانند تندیس‌های کارپردازان (تأمین‌کنندگان) برتر برای قراردادهای بخش خصوصی و دولتی، دسترسی به یک مرکز و خط ارتباطی که می‌تواند برای جلوگیری و کشف روش‌های غیراخلاقی در تجارت استفاده شود و در نهایت انتشار لیستی از وبسایت‌های شرکت‌هایی که به این اصول متعهد می‌باشند باعث گردید که عموم مردم این نوع شرکت‌های سالم و پاک را بشناسند.

(۳) ایجاد ارزیابی سلامت اداری: شرکت‌هایی که تعهد دادند در ائتلاف ممکن است استفاده کنند این ارزیابی را برای بررسی اینکه آیا سیاست‌هایشان هم راستا با دستورالعمل‌های کلی می‌باشد یا نه.

(۴) ایجاد برنامه‌هایی جهت افزایش آگاهی مانند سمینارهای سلامت اداری، جشنواره‌های فیلم و همایش‌ها.

^۱ SHINE

برنامه دستاوردهایی در سال ۲۰۱۲ داشت از جمله سازماندهی یک نشت سلامت اداری با شرکت بیش از ۵۰۰ شرکت در آن. شرکت‌هایی با عملکرد عالی، در به اشتراک گذاری سیاست‌ها و روش‌های خوب در طول گردهمایی سلامت اداری تشویق شدند. علاوه بر این حدود ۳۰ تا از انجمن‌های صنعتی و حرفه‌ای، همکاری کنسرسیوم سلامت اداری را که به یک رویکرد بلندمدت برای توسعه روش‌های اخلاقی در بخش خصوصی قادر خواهد بود، امضا کردند (Martini, 2013).

انجمن کسب‌وکار ماکاتی همچنین یکی از بنیان‌گذاران ائتلاف بر علیه فساد در فیلیپین می‌باشد. ائتلاف که در سال ۲۰۰۴ تأسیس شد شامل گروه‌هایی به نمایندگی از بخش خصوصی، دانشگاه، سازمان‌های جامعه مدنی و کلیسا می‌باشد. هدف اصلی آن تقویت مشارکت عمومی در تصمیمات دولت و محدود کردن فضا برای فساد روبه‌رشد می‌باشد. همچنین ائتلاف متکی است بر داوطلبان برای نظارت بر ارائه خدمات و فرایندهای تأمین تدارکات عمومی و همچنین به شهروندانی که مایل‌اند داوطلبانه وقت خود را برای نظارت بر نحوه صرف پول عموم بگذارند آموزش می‌دهند. برای مثال داوطلبان انجمن کسب‌وکار ماکاتی، انجمن مدیریت فیلیپین و کنفرانس بازرگانان بیشاپس در فرایندهای تهیه تدارکات عمومی در بیش از ۲۳ مؤسسه عمومی به‌عنوان ناظر خدمت می‌کردند.

ویتنام: سلامت اداری و شفافیت در ابتکار عمل اداری برای ویتنام (ITBI)^۱

در سال ۲۰۱۰ اتاق بازرگانی و صنایع ویتنام یک کمک بلاعوضی از طرح شفافیت در ابتکار عمل زمینس برای ایجاد یک پروژه سه‌ساله با همکاری رئیس انجمن تجارت بین‌المللی و انگلستان دریافت کرد. به‌واسطه یک رویکرد اقدام مشترک اهداف طرح بالابردن سطح آگاهی از اثرات مضر فساد و بسیج کسب‌وکارها برای رفتار کردن بر اساس اصول اخلاقی و اقدام بر علیه فساد به‌وسیله هدایت و انجام تحقیقات برای افزایش درک کسب‌وکار در حوزه فساد در کشور، حمایت از اصلاحات و اجرای قانون، همچنین همسو کردن آموزش‌ها در جهت سلامت اداری و مبارزه با فساد می‌باشد. برای مثال اتاق بازرگانی ویتنام پژوهشی برای تحلیل اشکال عمده، مقیاس و اثر فساد در بخش کسب‌وکار انجام داد. یافته‌های مطالعه با اعضای سازمان‌های جامعه مدنی و همچنین دولت ویتنام

^۱. Integrity and Transparency in Business Initiative for Vietnam (ITBI)

مورد بحث قرار گرفت. پروژه ITBI به عنوان بخشی از تلاش‌های حمایتی خود، یک مجموعه از مذاکرات سیاسی را با سازمان‌های دولت سازماندهی کرد، و از تجدیدنظر در قوانین مبارزه با فساد و قوانین مربوط به شکایات و اتهامات حمایت کرد. در سال ۲۰۱۲ یک شبکه مطبوعاتی باهدف تقویت نقش مطبوعات در بالابردن سلامت اداری، آگاهی و شفافیت در کسب‌وکار در ویتنام ایجاد شد (Martini, 2013).

آلمان: در آلمان بعد از رسوایی فساد در صنعت ساختمان در دهه ۱۹۹۰ انجمن صنعت باواریا، صدور گواهینامه ائتلاف کسب‌وکار که یک ابتکار عمل هدفمند در ترویج سلامت اداری در بخش صنعت ساختمان، حفظ اعتبار صنعت، و همچنین به عنوان پیش شرط شرکت‌ها برای مداخله در فرایندهای تهیه تدارکات عمومی می‌باشد، را ایجاد کرد. در ضمن در سال ۲۰۰۶ انجمن یک طرح گسترده‌تر ضدفساد (ابتکار عمل در مدیریت خلاق) را راه‌اندازی کرد. شرکت‌ها علاقه‌مند پیوستن در تعهد به اصول اخلاقی که انجمن در پیش پای آنها گذاشت می‌باشند، و پذیرفتن که بعد از گذشت یک سال از پیوستن خود مورد حسابرسی قرار بگیرند. در پایان به شرکت‌هایی که به اصول انجمن وفادار می‌مانند یک گواهی‌نامه داده می‌شود. عدم رعایت به سیاست‌های ضدفساد و سلامت اداری می‌تواند منجر به اخراج شرکت از انجمن شود (Martini, 2013).

پاراگوئه: پیمان رفتار حرفه‌ای کسب‌وکار در پاراگوئه در سال ۲۰۰۵ به وسیله اتاق بازرگانی آمریکا در پاراگوئه و اتاق تبلیغ پاراگوئه با حمایت سفارت آمریکا باهدف اصلی ترویج رفتار حرفه‌ای در بین کسب‌وکارها راه‌اندازی شد. فعالیت‌هایی توسط پیمان اجرا گردید از جمله: فرایند صدور گواهینامه برای اعضاء، حسابرسی سرزده، همچنین بحث آموزش و کارگاه‌های آموزشی. از سال ۲۰۱۰ تقریباً ۱۵۰ شرکت خودشان را به اصول اخلاقی و سلامت اداری که پیمان پیش پای آنها گذاشت متعهد کردند. بیشتر از ۱۰۰ شرکت اسناد داخلی مالی خود را برای سنجش مطابقت این اسناد با قوانین ملی و مقررات مالیاتی ارائه دادند. در ضمن آموزش‌ها در مورد چگونگی توسعه دستورالعمل‌ها در بیش از ۸۰ کشور انجام شد و ۱۵ شرکت بیش از این مجموعه قوانین اخلاقی و رفتار حرفه‌ای خود را منتشر کردند. چهار شرکت هم مورد تأیید قرار گرفتند. علاوه بر گرد هم آوردن

کسب‌وکارها در مبارزه بر علیه فساد این پیمان داشت با بخش دولتی و CSOs متحد می‌شد (Martini, 2013).

روسیه: ائتلاف‌های منطقه‌ای به نمایندگی از کسب‌وکارهای کوچک در روسیه از سال ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۱، ۲۲۵ اتاق بازرگانی و شرکت‌های کسب‌وکار، مورد حمایت مرکز بین‌المللی شرکت‌های خصوصی (CIPE^۱) و آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا (USAID^۲) قرار گرفتند که اهداف آن حمایت از ائتلاف‌ها باهدف کاهش فرصت‌های توسعه فساد و کاهش موانع تجارت پاک و سالم می‌باشد. این ائتلاف، حمایت از کسب‌وکار منطقه‌ای برای تغییرات از بابت شیوه‌های کسب‌وکار، دسترسی به اطلاعات، فساد و حقوق مالکیت در میان دیگر موارد را توسعه داد. ائتلاف موفق به تصویب ۱۳۸ تغییر قانونی که سطح منطقه‌ای نواحی ذکر شده در بالا را پوشش می‌دهد، شد. موفقیت این ائتلاف‌های منطقه‌ای ممکن است تا حدودی به مکانیسم چهارمرحله‌ای در توسعه اقدام مشترک که بر اساس ایجاد اتفاق نظر در میان شرکت‌کنندگان می‌باشد، نسبت داده شده باشد، باعث ایجاد یک رویکرد مشترک و متحد برای مبارزه با فساد و مقررات کسب‌وکار نامشروع، نظارت بر اجرای قوانین، و مقررات موجود شد و همچنین باعث برقراری ارتباط به طور گسترده‌تر میان یافته‌ها و ترویج مذاکره در بین بخش خصوصی و دیگر ذی‌نفعان مربوطه گردید (Martini, 2013).

سطح بین‌المللی

اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC^۳) در مشارکت با شفافیت بین‌المللی، پیمان جهانی سازمان ملل متحد و مجمع جهانی اقتصاد، ابزارهای مقاومت و پایداری را توسعه داد (مقاومت در برابر اخاذی و درخواست‌هایی در معاملات بین‌المللی). بر اساس سناریوهای واقعی زندگی این ابزارها آگاهی کارکنان را در چگونگی جلوگیری از درخواست‌های غیرقانونی افزایش داد و پیشنهادهای بر این که چگونه بر اساس رفتار حرفه‌ای زمانی که از آنها نمی‌توان اجتناب کرد عمل کنیم را فراهم می‌کند (Martini, 2013).

¹ Center for International Private Enterprise (CIPE).

² United States Agency for International Development (USAID)

³ International Chamber of Commerce (ICC)

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف بنیادی و بر مبنای ماهیت داده‌ها، کیفی بوده و روش تحقیق بکار رفته در آن روش کیفی "توصیف ضخیم یا پرمایه"^۱ است. توصیف ضخیم شامل توصیف محیط، شرکت‌کنندگان، حوادث، تم‌ها و... با جزئیات است که داستان را به خواننده منتقل می‌کند. این جزئیات خوانندگان را قادر می‌سازد تا به صورت بومی و طبیعی بین تجارب روایت و تجارب شخصی خود ارتباط برقرار کنند (FitzPatrick, 2019).

به عبارت دیگر، در توصیف ضخیم محقق لایه‌های متعدد و ابعاد چندگانه متن، پدیده، رویداد یا واقعیت را با دقت، ظرافت و حوصله شرح می‌دهد. از این منظر هر توصیفی نوعی تبیین است، به ارتباط زیرا چنانچه موضوعی به توصیف ضخیم درآید، قطعاً یا متقابلاً و تأثیر و تأثرها نیز اشاره خواهد شد. برای مثال، اگر محقق به توصیف ضخیم رفتار انحرافی خاصی بپردازد، به طور طبیعی به علل و عوامل و پیامدهای آن رفتار نیز خواهد پرداخت. مراحل عمومی اجرای توصیف ضخیم نوعی از این‌قرار است (محمدپور، ۱۳۹۲):

۱. متن، پدیده، رویداد، بستر یا هر موضوع فرهنگی موردعلاقه انتخاب می‌شود که به اشباع توصیفی برسد.

۲. محقق در موضوع خود غوطه‌ور می‌شود و آن را از دیدگاه امیک یا تجربه نزدیک واکاوی می‌کند.

۳. تک‌تک عناصر آن موضوع طوری توضیح داده می‌شود که به اشباع توصیفی برسد.

۴. توصیف ضخیم به معنای زیاد نوشتن نیست، بلکه آشکارساختن نظام معنایی موجود در متن یا پدیده مهم است.

۵. بر معانی، نمادها، نشانه‌ها، پیوندها و اتصالاتها در بسترهای خاص خودشان تمرکز می‌شود.

۶. واقعیت‌های موجود در پدیده یا هر متن اجتماعی تورق می‌شود و لایه‌های آنها همچون لایه‌های پیاز باز می‌شود تا به هسته حقیقی آن برسد.

۷. مراحل نگارش گزارش توصیف ضخیم عمدتاً اما می‌توان از گام‌های عمومی گزارش‌های کیفی استفاده کرد.

^۱. Think Description

۸. توصیف ضخیم یک پدیده صرفاً یکی از توصیف‌های محتمل است؛ بنابراین توصیف محقق آخرین توصیف نخواهد بود. توصیف‌ها بسته به ضخامت، عمق و ژرفنگری ارزیابی می‌شوند.

۹. توصیف ضخیم کاری هنری و عمدتاً ادبی است. مهارت‌های هنری و بلاغی محقق باید در سطح بسیار بالایی باشد.

محقق ابتدا به امر، با استفاده از روش تطبیقی به بررسی دیدگاه‌ها و رویکردهای مبارزه با فساد اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی کرده است و پس از طی گام‌های ۹ گانه فوق، به احصای رویکردهای کلیدی، و شناسایی عوامل و مؤلفه‌های اصلی مبادرت ورزیده است. در این میان، سه تن از خبرگان حوزه مدیریت دولتی - مبارزه با فساد اداری - نیز در راستای تدوین چهارچوب محقق را یاری کرده‌اند که نتایج حاصل در بخش بعدی توضیح داده شده‌اند.

یافته‌های تحقیق

محقق، پس از طی گام‌های ۹ گانه توصیف ضخیم، عوامل و مؤلفه‌های کلیدی را استخراج و آنها را در قالب شکل ۱ تدوین و طراحی نمود. در ادامه، چهارچوب موردنظر توضیح داده می‌شود.

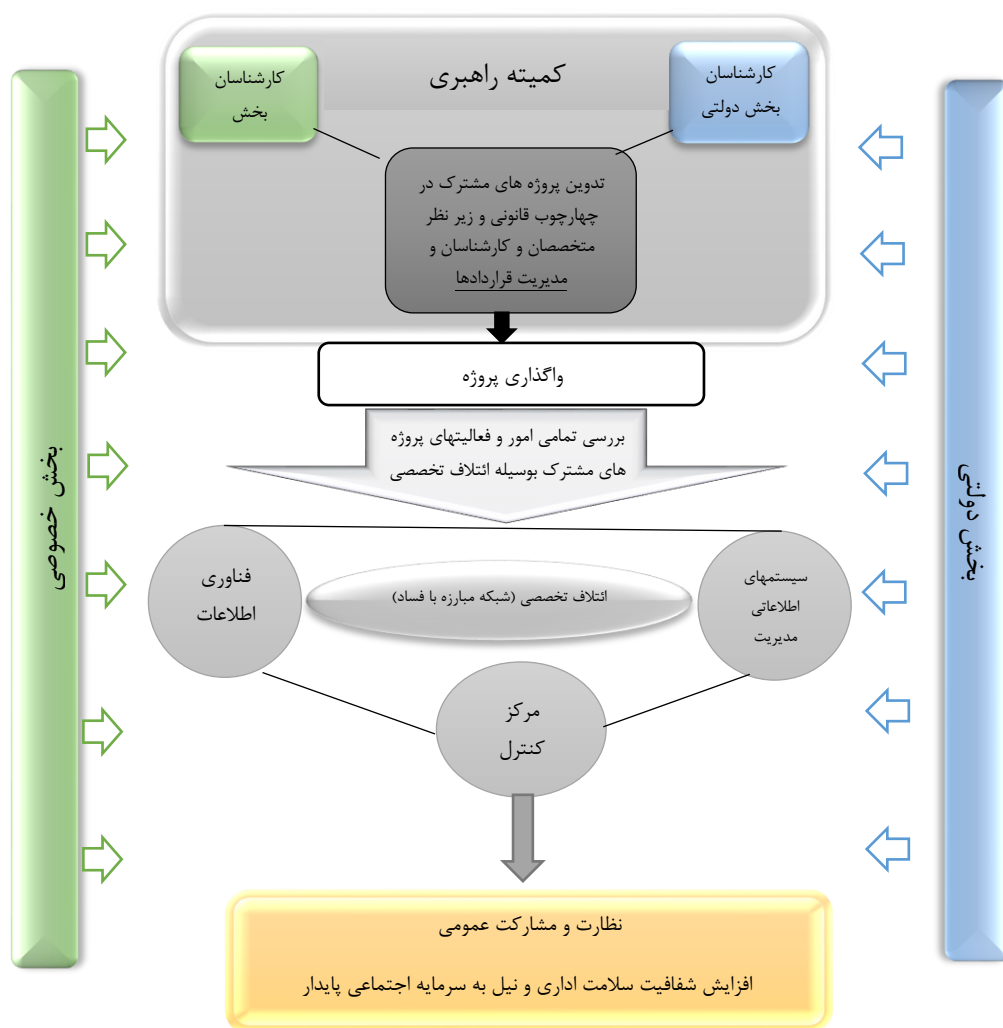
جهت تدوین چهارچوب تئوریک ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی در قسمت‌های پیشین این تحقیق، علاوه بر بررسی مباحث متعدد فساد اداری و بخش خصوصی، به مطالعه تطبیقی^۱ کشورهای آسیایی و غربی پرداخته شد که همه موارد مطروحه حاکی از آن‌اند که بخش خصوصی در اقتصاد ممالک بخصوص در اقتصاد کشورهای در حال توسعه از اهمیت بخصوصی برخوردار است. در اکثر کشورها روزبه‌روز از حجم فعالیت دولت‌ها کاسته می‌شود و برعکس خصوصی‌سازی گسترده‌تر می‌شود و نیاز است که به‌عنوان موتور بخش اقتصادی در کشور موردتوجه قرار بگیرد و آلوده به فساد اداری نشود. کما اینکه بسیاری از محققان تأکید می‌کنند که خصوصی‌سازی ممکن است مخاطرات فساد بین پروژه‌های دولتی و خصوصی را افزایش دهد، گاهی اوقات

۱. به منظور قوام بخشیدن به چهارچوب و همچنین ارتقای کیفیت آن از مطالعات تطبیقی مرتبط با موضوع استفاده شد.

این افزایش است که احتمال وقوع فساد را دوچندان می‌کند. نکته قابل توجه در مطالعه تطبیقی کشورهای مذکور این است که در کشورهای آسیایی بیشتر بر تشکیل ائتلاف، ایجاد شبکه مبارزه با فساد و راه‌اندازی سمینارهای زیادی تأکید شده است که در اکثر این ائتلاف‌ها و شبکه‌ها هر دو بخش عمومی و بخش خصوصی مورد استفاده قرار گرفتند که هدف یک‌سو کردن امکانات مادی و انسانی در جهت مبارزه با فساد می‌باشد. مثلاً در سال ۲۰۱۱ اتاق بازرگانی تایلند شبکه مبارزه با فساد اداری را راه‌اندازی کرد و به دنبال اتحاد بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی بود. در این شبکه اعضا متحد می‌شوند که در ازای قراردادهای دولتی رشوه پرداخت نکنند، همچنین مرکز کنترلی را راه‌اندازی کردند تا گزارش‌های دریافتی مبنی بر وقوع فساد را پیگیری کنند. نقطه مشترک اقدامات انجام شده اکثر کشورهای آسیایی بررسی شده در این پژوهش از قبیل ایجاد ائتلاف‌ها و شبکه‌های ضدفساد و کنفرانس‌ها و سمینارهای مختلف ایجاد اقدام مشترک بین بخش‌های خصوصی یا بخش‌های خصوصی با بخش دولتی بوده است. کشورهای اروپایی از قبیل آلمان و همچنین کشورهای آمریکای لاتین از قبیل پاراگوئه به ایجاد ائتلاف‌هایی دست زدند که در آن شرکت‌ها ملزم به رعایت اصول اخلاقی در آن بودند. گاهی اوقات از شرکت‌ها به طور سرزده حسابرسی می‌شد و شرکت‌ها ملزم به همکاری با آنها بودند. در پایان دوره به شرکت‌ها گواهی‌نامه‌هایی داده می‌شد که نشان از سلامت اداری آن شرکت بود. ارائه این گواهی‌نامه‌ها می‌تواند همچنین اعتباری برای آن شرکت در دادوستدهای خود با دیگر شرکت‌ها باشد و این انگیزه‌ای است برای اینکه آن شرکت متعهد به اصول اخلاقی و پایبند به دستورالعمل‌های تعیین شده ائتلاف باشد. این گونه ائتلاف‌ها می‌تواند دو سر برد باشد؛ یعنی هم برای شرکت‌ها با گواهی‌نامه‌هایی که از ائتلاف دریافت می‌کنند اعتباری برای خود در بازار به دست می‌آورند و هم از طرفی ائتلاف به هدف نهایی خود که کاهش فساد می‌باشد دست می‌یابد.

امروزه تقریباً تمامی کارشناسان بر این باورند که اقتصادهای دولتی کشورها از مالکیت گسترده دولتی، ساختار انحصاری بازار، درون‌گرایی و تعامل نداشتن با جهان خارج، متحمل لطمات فراوانی می‌شوند و راه‌حلی که برای رفع این ایرادات ساختاری تجویز

می‌شود، استقرار ساختار رقابتی، برون‌گرایی و توسعه تعامل با اقتصاد جهانی است که با گسترش نقش و جایگاه بخش خصوصی و قرار گرفتن بخش خصوصی به‌عنوان اصلی‌ترین عنصر در فعالیت بنگاه‌های اقتصادی امکان‌پذیر است و عمده‌ترین هدف آن افزایش کارایی در اقتصاد به دست نیروهای بازار (عرضه و تقاضا) است. چهارچوب تئوریک که در این تحقیق به‌منظور مبارزه با فساد اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی در نظر گرفته شده است، در ذیل نشان داده شده است.

شکل ۱. چهارچوب تئوریک ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی

رنگ سبز	بخش خصوصی
رنگ آبی	بخش دولتی
رنگ خاکستری	بخش مبارزه با فساد [تدوین شده در چهارچوب]
رنگ زرد	بخش عمومی و سایر بخش‌ها

این چهارچوب نشان می‌دهد که عوامل بسیار زیادی بر هر دو بخش خصوصی و دولتی تأثیر گذارند و تنها یک رابطه متقابل و هماهنگ بین تمامی اجزاء می‌تواند در نیل به هدف مثمرتر باشد. عواملی که در این پژوهش آورده شد همگی بر وجود موارد زیر در تدوین چهارچوب تئوریک ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی ج.ا. دلالت می‌کند:

- عدم اتحاد و یکپارچگی بین بخش‌های خصوصی و دولتی به منظور مبارزه با فساد اداری در پروژه‌های مشترک فی‌مابین که روند کاهش فساد را با کندی مواجه کرده است.
- عدم تعیین دستورالعملی واحد برای واگذاری پروژه‌ها که هر دو بخش خصوصی و دولتی در آن به اصول تعریف شده در دستورالعمل وفادار باشند. فلذا در اینجا ساده‌سازی و شفاف‌سازی قوانین حاکم که امکان هر نوع سوءاستفاده‌ای را به حداقل برساند ضروری می‌شود.

- گستردگی بیش از حد سازمان‌های نظارت‌کننده، و ابهام در نقش این سازمان‌ها در مبارزه با فساد. از این رو اگر فرایند خصوصی‌سازی در ایران به شیوه صحیح و منطقی و همراه با نظارت‌های دقیق قانونی انجام نشود خود به ابزاری برای گسترش فساد تبدیل خواهد شد.

- لزوم ایجاد کمیته‌ای تخصصی از کارشناسان خبره و معتمد هر دو بخش دولتی و خصوصی به منظور واگذاری پیمانکاری پروژه‌ها که احتمال وقوع فساد را به حداقل برساند [محقق در چهارچوب تئوریک زیر، این کمیته تخصصی را کمیته راهبری نامیده است]. این کمیته می‌تواند در ابتدای کار، در جلوگیری از بروز فساد مثمرتر باشد. چراکه تبانی در مناقصات و یا واگذاری پروژه‌ها به افرادی خاص، مرحله اول فساد را شامل می‌شود. همچنین یکی از مهم‌ترین اقدامات این کمیته، مدیریت قراردادهاست که از جمله اصلی‌ترین موارد مطرح در پروژه‌های مشترک بخش دولتی و خصوصی است.

- لزوم ایجاد یک شبکه مبارزه با فساد که به هماهنگی هرچه بیشتر بین بخش‌های خصوصی و دولتی در مبارزه با فساد کمک کند و ملزم ساختن آنها به شفاف‌سازی فعالیت‌های خود [در مطالعات تطبیقی اشاره شده در این تحقیق، از عنوان "ائتلاف"

استفاده شد. این ائتلاف به‌عنوان یک فیلتر و یا صافی قوی عمل می‌کند که شامل افراد معتمد و متخصصی است که به بررسی تمامی امور و فعالیت‌های جاری در پروژه‌های مشترک بخش دولتی و خصوصی می‌پردازد که می‌تواند بخش اعظمی از گلوگاه‌های وقوع فساد را شناسایی نموده و در صورت وقوع فساد، اقدامات قانونی را اتخاذ نماید.

- ایجاد یک مرکز کنترل برای اینکه اشخاص حقیقی و حقوقی گزارش وقوع یک فساد را بدهند و حمایت از شاهدان و افشاگرانی که اطلاعات مربوط به رسوایی‌های مالی را در اختیار این مرکز می‌گذارند.

- استفاده از فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت - توسعه دولت الکترونیک - که از جمله مهم‌ترین اقدامات در مبارزه با فساد اداری هستند که کشورهایی همچون نیوزلند و دانمارک در مقابله با فساد اداری از آنها بهره‌های فراوانی می‌برند.

- آشکارسازی و نشر موضوع و شرایط کلیه قراردادهای بخش خصوصی و شفاف‌سازی آن (حسابرسی دوره‌ای، استفاده از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و نمایه به‌روز قراردادها و مبالغ مورد استفاده در پروژه‌ها).

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که در قبل توضیح داده شد، هدف اصلی مقاله حاضر تدوین چهارچوب مطلوب ارتقای سلامت اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی است که با استفاده از روش کیفی توصیف ضخیم به تدوین و طراحی این چهارچوب پرداخت. همان‌طور که بسیاری از اندیشمندان معتقدند که برای مبارزه با فساد اداری هیچ راهکار یا اصطلاحاً، نسخه جامعی وجود ندارد، لذا با عطف به این رویکرد، محقق با توجه به رویکرد زمینه‌ای در کشورمان، به دنبال ارائه چهارچوب مطلوب در این زمینه است. مشارکت دولتی - خصوصی یک توافق همکاری بین دو یا چند بخش دولتی و خصوصی است، و به طور معمول ماهیت طولانی‌مدت دارد. به عبارت دیگر، دولت(ها) و مشاغل را درگیر می‌کند که برای تکمیل یک پروژه یا ارائه خدمات به مردم با یکدیگر همکاری کنند. به دلیل ماهیت کاملاً متفاوت و مجزای دو بخش دولتی و خصوصی نیاز است تا در رابطه با مشارکت آنها

مخصوصاً در رابطه با مسائل مالی و...، چهارچوبی طراحی شود که در چهارچوب فوق این مقوله عملی شد.

نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که تشکیل ائتلاف تخصصی، استفاده از فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، ایجاد شرایط برای نظارت و مشارکت عموم؛ و در نهایت تشکیل یک کمیته راهبری تخصصی بتواند در زمینه مبارزه با فساد اداری در پروژه‌های مشترک بخش خصوصی و دولتی مثمرتر باشد. این مؤلفه‌ها می‌توانند اصول اصلی مرتبط با پیشگیری از فساد در بخش خصوصی و دولتی که عبارت‌اند از: حاکمیت قانون، مدیریت صحیح امور عمومی و اموال عمومی، صداقت، شفافیت و پاسخگویی را سبب شوند و پایبندی به این اصول را تضمین کنند. مطابق با یافته‌های تحقیق و مطالعات تطبیقی در این حوزه، می‌توان راهکارهایی از جمله اتخاذ سیستم‌های مبتنی بر شایستگی برای استخدام و ارتقای کارمندان دولت، تعیین معیارهایی برای انتخاب به مناصب دولتی، افزایش شفافیت در سازمان‌ها و... را به‌عنوان اصلی‌ترین موارد مؤثر در این زمینه معرفی کرد. یکی از نتایج کاربردی پژوهش حاضر، استفاده از فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، یعنی توسعه دولت الکترونیک است که غیرقابل چشم‌پوشی است. در این راستا، بسیاری از کشورها خدمات دولت الکترونیکی را ایجاد کرده‌اند که امکان استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات را در ارتباط با وظایف و رویه‌های دولت باهدف افزایش کارایی، شفافیت و مشارکت شهروندان فراهم می‌کند. فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌تواند ارائه خدمات عمومی را بهبود بخشد، اعتماد بین شهروندان و دولت ایجاد کند و به طرح‌های اصلاحی بخش عمومی کمک کند. این مقوله به طور فعال برای ارتقای یکپارچگی به‌ویژه در تدارکات عمومی و مدیریت امور مالی عمومی استفاده می‌شود؛ زیرا می‌تواند شفافیت را تقویت کند، دسترسی به مناقصات عمومی را تسهیل کند و رویه‌های اداری را ساده کند. از همین رو نیاز است که در کشور ما نیز سازمان‌های متولی، به چنین مؤلفه‌هایی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

منابع و مأخذ

افضلی، عبدالرحمن (۱۳۹۱)؛ فساد اداری و تأثیر آن بر توسعه: علل، پیامدها و راهکارهای برون‌رفت؛ مجله حقوقی بین‌المللی، نشریه مرکز امور حقوقی بین‌المللی ریاست جمهوری؛ ۲۸ (۴۵)، ۲۳۹-۲۳۸.

- بهرام نژاد، زهرا. (۱۳۸۶). "بررسی مقایسه‌ای روند خصوصی‌سازی در روسیه". چین، هند، بولیوی، لهستان، برزیل. بولتن جهان خصوصی‌سازی، ش ۶، صص: ۴۸-۴۲
- تانزی، ویتو. (۱۳۹۰). مسئله فساد، فعالیت‌های دولتی و بازار آزاد؛ مجله اطلاعات سیاسی اقتصادی، شماره ۱۴۹، صفحه ۱۵۰
- جاشی، گوبال. (۱۳۸۵). "خصوصی‌سازی در جنوب آسیا حداقل نمودن پیامدهای منفی اجتماعی ناشی از تجدید ساختار". ترجمه سازمان خصوصی‌سازی، سازمان خصوصی‌سازی و وزارت امور و اقتصادی و دارایی. ص: ۱۲۴.
- حیدری کرد زنگنه، غلامرضا. (۱۳۸۸). "راهکارهای ارتقای خصوصی‌سازی در ایران". پندار پارس. ص: ۱۰۲ و ۱۰۷.
- رضوی، محمدحسین. (۱۳۸۴). "خصوصی‌سازی و کارایی در ورزش". مجله حرکت، ش ۲۳، صص: ۲۲-۲۱. ۵.
- علی محسنی، رضا. (۱۳۸۵). فساد و ابعاد آسیب‌شناسی آن در نظام اداری ایران؛ مجله اطلاعات سیاسی، اقتصادی؛ شماره ۲۳۳-۲۳۴؛ صفحه ۱۸۶، ۱۸۱
- طیب نیا، علی؛ محمدی، حسین. (۱۳۸۶). مقایسه کارایی سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و دولتی در ایران، رویکردی برای خصوصی‌سازی؛ مجله برنامه‌بودجه؛ شماره ۸۷؛ صفحه ۱۲-۱۶
- کیکری، سونیتا. نلیس، جان. (۱۳۸۷). "خصوصی‌سازی در بخش‌های رقابتی". گزارشی از وضعیت کنونی، ترجمه سازمان خصوصی‌سازی، معاونت مطالعات، برنامه‌ریزی و ارزیابی، چاپ دوم. صص: ۸۰-۶۹.
- کمیجانی، اکبر. خوش پور، حسن. (۱۳۷۶). "مبانی نظری شکل‌گیری شرکت‌های دولتی و علل طرح خصوصی‌سازی در کشور (اهداف فرایند قانونی)". پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی. ش ۷، صص: ۶۴-۴۳.
- محقق، محمدجواد. (۱۳۸۹). "الزامات خصوصی‌سازی و تجربه خصوصی‌سازی در برخی کشورها". جهان خصوصی‌سازی، ش ۱، صص: ۲۲-۱۰.
- محمدپور، احمد. (۱۳۹۲). روش تحقیق کیفی ضد روش. جلد دوم. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان، چاپ دوم.
- میرزاده، اکبر؛ شهبازی، محمد؛ جواهری کامل، مهدی (۱۳۸۸)؛ نگاهی به فلسفه و روندهای جهانی خصوصی‌سازی؛ مجله تدبیر؛ شماره ۲۰۹؛ صفحه ۳۰
- مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد (۱۳۸۸). "چالش‌ها و الزامات خصوصی‌سازی و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی". مؤسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد. صص: ۱۶۲-۱۴۳.

مهدوی، عبدالحمید. (۱۳۸۳). "بررسی فرایند خصوصی‌سازی در توسعه کشور و روش‌های آن". سازمان تربیت‌بدنی، مرکز ملی مدیریت و توسعه ورزش کشور. صص: ۵۶-۲۴.

References

- Afzali, A. (2012). Official corruption and its effect on development: causes and solutions. *International Law Review*, 28(45), 235-264. DOI: 10.22066/CILAMAG.2011.16961 (In Persian).
- Aldousari, Badi, M. A. (2004). "Sport development in Kuwait". Unpublished doctoral dissertation Ohio state university.
https://etd.ohiolink.edu/apexprod/rws_etd/send_file/send?accession=osu1089230549
- Ali Mohseni, R. (2005). Corruption and its pathological dimensions in Iran's administrative system; *Journal of political and economic information*; No. 233-234; pages 181, 186. (In Persian).
- Bahram Nejad, Zahra. (1386). "Comparative study of the process of privatization in Russia". China, India, Bolivia, Poland, Brazil. *Privatization World Bulletin*, Vol. 6, pp. 42-48
- Barlow, J.; Roehrich, J.K.; Wright, S. (2013). "Europe Sees Mixed Results From Public-Private Partnerships For Building And Managing Health Care Facilities And Services". *Health Affairs*. 32 (1): 146–154. doi:10.1377/hlthaff.2011.1223.PMID 23297282
- Bracking, Sarah. (2012). Private sector corruption. *Www.theafcareport.com.economics*, Vol.48, PP: 321-337.
- Chowdhury, Faizul Latif (2015). *Corrupt Bureaucracy and Privatisation of Tax Enforcement*, Samabesh, Pathak, Dhaka.
<https://www.worldcat.org/title/corrupt-bureaucracy-and-privatization-of-tax-enforcement-in-bangladesh/oclc/69031034>
- Fisman, R & Wang, Y. (2014). *Corruption In Chinese Privatizations*. National Bureau Of Economic Research, Working Paper 20090, pp. 1-52. doi:10.1093/jleo/ewu003
- Frederickson, H. G. (1999). Ethics and the New Managerialism, *Public Administration and Management: an Interactive Journal*, 4 (2), 299-324.
- Freybote, Julia (2007). "The application of corporate real estate strategies to sport facilities". The construction and building research conference of the royal institution of chartered surveyor, georgia tech, Atlanta USA, 6 – 7 Sept.

- FitzPatrick, B. (2019). Validity in qualitative health education research. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 11(2), 211-217.
 DOI: 10.1016/j.cptl.2018.11.014
- Gaius Fan, V-Tsien (2014), "Designing a comprehensive anti-corruption counterstrategy for the private sector", the school of criminology and criminal justice, Northeastern university Boston, Massachusetts.
<https://repository.library.northeastern.edu/files/neu:336388/fulltext.pdf>
- Hang, Yu. (2006). "An analysis of sport business in the great China region from a strategic perspective". *International journal of sport management and marketing*. Vol. 1, No. 4, PP: 349-458.
<https://doi.org/10.1504/IJSMM.2006.010566>
- Heydari Kord Zanganeh, Gh. (2008). "Privatization Promotion Solutions in Iran". *Pandar Pars P.*: 102 and 107.
- Hilvert, Cheryl; Swindell, David (2014). "Collaborative Service Delivery: What Every Local Government Manager Should Know". *State and Local Government Review*. 45. DOI: 10.1177/0160323X13513908
- Holt, M. (2007). "The ownership and control of elite club competition in european football". *Soccer and society*, Vol. 8 (1). PP: 50-67.
<https://doi.org/10.1080/14660970600989491>
- Howe, Charles W., Auer, Jean E., Beecher, Janice A. *Privatization Of Water Services in the United States: An Assessment of Issues and Experience 2002*. The National Academies Press.
<http://www.nap.edu/catalog/10135.html>
- Hudson, Mike. (2015) "Misconduct Taints the Water in Some Privatized Systems". *LA Times*. The LA Times. Retrieved 24 September.
- Isiklar, G. Buyukozkan, G. (2006). "Using a multi – criteria decision making approach to evaluate mobile phone alternatives". *Computer standards and interfaces*. Vol. 29, Issue 2, PP: 265-274.
 DOI:10.1016/j.csi.2006.05.002
- Joshi, G. (2005). "Privatization in South Asia Minimizing the Negative Social Consequences of Restructuring". Translation of the Privatization Organization, the Privatization Organization and the Ministry of Economic Affairs and Finance. P.: 124.
- Kaufmann, Daniel, (1996). "The Missing Pillar of a Growth Strategy for Ukraine: Institutional and Policy Reforms for Private Sector Development", DOI: 10.22004/ag.econ.294418

- Kaufmann, D; Siegelbaum, P. (1996). PRIVATIZATION AND CORRUPTION IN THE TRANSITION. *Journal of International Affairs*, Winter 1996, 50, no. 2; The Trustees of Coloumbia University in the City of New York. <https://www.jstor.org/stable/24357625>
- Komijani, A. Khoshpour, H. (1997). "Theoretical foundations of the formation of state-owned companies and the causes of the privatization plan in the country (objectives of the legal process)". *Researches and economic policies*. Vol. 7, pp. 43-64. (In Persian).
- Mahdavi, A. H. (2003). "Investigation of the process of privatization in the development of the country and its methods". *Physical Education Organization, National Sports Management and Development Center of the country*. pp.: 24-56. (In Persian).
- Martimort, D., & Straub, S. (2006). Privatization and corruption. Toulouse School of Economics working paper.
- Martini, Maira. 2013, Transparency international, "The role of business associations and chambers of commerce in the fight against corruption", CHR.MICHELSSEN INSTITUTE, number: 394. page 3-7. <http://www.u4.no>
- Michic, J. Oughton, C. (2004). "Competitive balance in football: trends and effects". FGRC research paper, No. 2, Birkbeck, university of London. <http://www.bbk.ac.uk/hosted/management/msemres/oldfootballsites1/papers/competitivedbala nce-paper.htm# what. 42>.
- Mirzadeh, A; Shahbazi, M; Javaheri Kamel, M (2008); A look at the philosophy and global trends of privatization; *Tadbir magazine*; Number 209; page 30. (In Persian).
- Mohaghegh, M. J. (2009). "Privatization requirements and privatization experience in some countries". *Privatization World*, Vol. 1, pp. 10-22. (In Persian).
- Mohammadpour, A. (2012). Anti-method qualitative research method. The second volume. Tehran: Sociologists Publications, second edition. (In Persian).
- Ramanadham, V. V. (Ed.). (2002). *Constraints and impacts of privatisation*. Routledge.
- Razavi, Mohammad Hossein. (2004). "Privatization and efficiency in sport". *Harekat Magazine*, Vol. 23, pp. 5-22.
- Tanzi, V. (2012). The issue of corruption, government activities and the free market; *Journal of political and economic information*, number 149, page 150

- Taiebnia A, Mohamadi H. (2004). Comparing the Efficiency of Investments in Irans Private and Governmental Sectors: An Approach to Privatization. *JPBUD*. 9(4), 3-36. URL: <http://jpbud.ir/article-1-99-fa.html> (In Persian).
- Wu, X. R. Hu, X. (2007). "Consideration of privatization management of public sports facilities". *Journal of hubei sports science*, Vol. 26, PP: 10 – 11.
- W. Ramanadham 1993. Constraints & Impacts of Privatization"
- Weisskopf, Thomas E., (1992). "Russia in Transition: Perils of the Fast Track to Capitalism," *Challenge* (November-December).
<https://doi.org/10.1080/05775132.1992.11471625>
- Wood, R. S. (2004). The Privatization of Public Utilities: What are the Gains? Why the Popular Opposition. *Research Paper*. <https://roar-assets-auto.rbl.ms/documents/46967/privatization.pdf>
- Zheng, J., Roehrich, J. K., & Lewis, M. A. (2008). The dynamics of contractual and relational governance: Evidence from long-term public–private procurement arrangements. *Journal of purchasing and supply management*, 14(1), 43-54.
<https://doi.org/10.1016/j.pursup.2008.01.004>